

شده و نقش تعاونیها در تأمین رفاه اجتماعی از دیدگاه جامعه
شناختی مورد بررسی قرار گرفته است.

تعاون یکی از سه بخش مهم اقتصاد کشور ایران و بیشتر کشورهای جهان است، به طوری که امروزه تعاونی‌ها در جهان در زمینه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی فعالیت دارند که با وجود چالشها و مشکلات فراوان باز نقش مهمی در جامعه بازی می‌کنند.

از مهمترین اصول تعاونیها رسیدن به اهدافی است که از پیش تعیین شده و فلسفه وجودی تعاونیها را تشکیل می‌دهند که می‌توان به رفاه اجتماعی افراد جامعه به عنوان یکی از مهمترین اهداف تعاونیها اشاره کرد. رفاه اجتماعی در کل به راحت زیستن و استفاده حداقلی از امکانات تاکید دارد که مهمترین وجه آن نیز زدودن یا کاهش فقر در جامعه می‌باشد.

در این مقاله به مبانی نظری رفاه اجتماعی و تعاون پرداخته

نقش تعاونی‌ها در تأمین رفاه اجتماعی

دکتر محسن نیازی
محمد کارکنان نصرآبادی

با نگاهی به فقر و فقرزدایی

مبانی نظری و مفهومی الف- تعاون و تعاونی:

تعاون^۱ در لغت به معنای مشارکت، همیاری، دست یكدیگر را گرفتن، مساعدت و نوع دوستی می‌باشد. از نقطه نظر جامعه‌شناسی، زمانی تعاون و همکاری شکل می‌گیرد که تعامل اجتماعی بین اشخاص و گروه‌هایی که هدف آنان پیوند دادن فعالیت‌هایی چند، اعمال کمک متقابل و انجام کاری به طور مشترک است، پدید آید. از نظر اقتصادی تعاون و همکاری نوعی سازمان و عمل اقتصادی است که از طریق آن، اشخاص و گروه‌هایی با داشتن منافع مشترک و به منظور کسب امتیازاتی مشترک، با یکدیگر جهت انجام فعالیت‌های اقتصادی پیوند می‌خورند و بالاخره اینکه تعاون و همکاری در سطح بین‌المللی و جهانی برای مشخص ساختن شکل خاصی از کمک متقابل اقتصادی و یا کمک‌های فنی که فارغ از هر نوع مقاصد سلطه‌جویانه کشور کمک کننده به انجام رسد، بکار می‌رود (آلن بیرو - ۱۳۷۰ - ص ۶۹).

سازی ناپهنجارها را بیشتر مطرح ساخته و آن را به عنوان یکی از وظایف اصلی دولت‌ها تلقی کرده است (زاهدی اصل، ۱۳۸۱: ۱۲). پرسش اساسی که با بشر زاده شده است و همواره دلمشغولی اکثریتی از انسانها بوده است، نحوه پدید آوردن جهانی است به راستی انسانی و در خور انسانی. چنین دلمشغولی‌ای در حقیقت مسئولیتی جمعی و همگانی بصورت مشترک می‌باشد و این معنای فراگیر رفاه اجتماعی است. اما در تاریخ زندگی انسانها شرایط به گونه‌ای پیشرفته است که رفاه اجتماعی از حد آرمانی و اصیل خود دور شده و بدون جایگزین باقی مانده است. لذا حکومتها و دولت‌ها همواره به تعریف و تأمین حداقلی از رفاه اجتماعی مردم بسنده نموده اند (پیران، ۱۳۸۴: ۱۲).

امروزه دست یافتن به شاخصهای رفاه اجتماعی بعنوان مهمترین پایه اطلاعاتی برای برنامه ریزان و دست اندر کاران امور اجتماعی به شمار می‌آید که بهترین کاربرد این شاخصها اندازه‌میزان پیشرفت جامعه در نیل به هدفهای اجتماعی - اقتصادی است.

رفاه اجتماعی به لحاظ ارتباط با مفاهیم اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تا به امروز در کاربردهای مختلف، معانی متعدد و ابعاد جدیدی را به خود اختصاص داده است. گستره معنایی این پدیده اجتماعی، فراگیر از بهره‌مندی اجتماعی، خیر و خوشبختی اکثریت مردم، وظایف اخلاقی دولت برای برقراری امنیت و عدالت، حذف نابرابریهای غیر عادلانه و سازمانی عظیم و پیچیده تا تأمین نیازهای افراد را در بر می‌گیرد (فینز پتریک، ۱۳۸۱: ۲۵).

در جهان امروز رفاه اجتماعی بخشی از زندگی انسانها شده است. بطوریکه دانستن فلسفه بنیادی، ساخت و وظایف آن برای اعضاء جامعه ضرور است. هر چند در قرون گذشته نهادهایی چون خانواده، همسایه، اجتماعات محلی و مذهبی همواره نقش حیاتی و مهم در رفع نابسامانیهای بشر و تقلیل آثار فقر و تنگدستی در زندگی انسانها داشته، ولی در جامعه صنعتی امروز پیچیدگی مشکلات از یکسو و رابطه مسئولیتهای متقابل در نهادهای اجتماعی فوق الذکر از سوی دیگر اهمیت پیش گیری و برطرف

برای تطبیق انسان با محیط اجتماعی.

- * نظامی از قوانین، برنامه ها و خدمات برای تأمین نیازهای اساسی و اولیه انسان.
- * سیستم منظمی از خدمات اجتماعی برای تأمین زندگی مناسب افراد جامعه.
- * تلاش برای تأمین تساوی فرصت های زیستی، اجتماعی و اقتصادی بین همه افراد جامعه (آراسته خو، ۱۳۸۳: ۵).

تبیین جامعه شناختی نقش تعاونیها در رفاه اجتماعی

کارکرد و نقش تعاونیها در تأمین رفاه اجتماعی با توجه به مسائل و شرایطی که در جامعه وجود دارد بسیار مهم و حساس می باشد. در کشوری مثل ایران تعاونیها بعنوان واسط میان دولت و مردم نقش بازی می کنند که در این راستا توجه به نکات ذیل بسیار مهم می باشد:

از آنجا که در هر جامعه ای اعم از شهری و روستایی عده ای از مردم هستند که توانایی انجام کار کردن و تأمین نیازهای شخصی خود را ندارند، تعاونیها نقش مستمری دارند تا از طرق مختلف رفاه نسبی این افراد را تأمین کند.

یکی از مواردی که همواره در خصوص نقش تعاونیها در تأمین رفاه اجتماعی مطرح است بحث عضویت و تعامل متقابل شرکتهای تعاونی با مردم و شهروندان می باشد. بر اساس آن تعاونیها باید شرایطی را ایجاد کنند تا مردم داوطلبانه و آزادانه به عضویت در تعاونیها در آمده و با سرمایه گذاری و پس انداز در صندوق های تعاونی هم به تأمین نیازها و رفاه اجتماعی خود و هم به رفاه اجتماعی سایر اقشار جامعه کمک کنند به عبارت دیگر بر اساس نظریه «توری» فلسفه تعاونی جامعه باید بر مبنای تجمع آزاد از همه جوانب و اداره دموکراتیک مبتنی بر انصاف و آزادی فردی قرار گرفته باشد. لذا عضویت در تعاونیها باید بدون توجه به تفاوت های اجتماعی، نژادی، خانوادگی و غیره امکان پذیر باشد (انصاری، ۱۳۸۳: ۱۰۸). بنابراین یکی از مهمترین اهداف تعاونیها، تأمین رفاه اجتماعی است که آنها را بهتر زیستن و بهتر شدن را در جامعه

خصوصیات اخلاقی و فکری جوامع شرقی و غربی سرچشمه می گیرد و در اصل بیانگر دو شیوه تفکر و دو سیاست متفاوت در تنظیم زندگی اجتماعی و تأمین رفاه اجتماعی است که از دو مکتب اصالت فردی و اصالت جمعی الهام می گیرد. یکی از این دو شیوه نظریه «ترمیمی»^۶ است که بر اساس آن برای تأمین رفاه اجتماعی افراد جامعه را باید آزاد گذاشت تا هر طور که مایل هستند در این زمینه سرمایه گذاری کنند و دولت زمانی می تواند دخالت کند که نقش کمک رسانی و ترمیمی داشته باشد و وظیفه عمده بعهده بخش خصوصی است. در مقابل نظریه ای وجود دارد که وظیفه اصلی و اساسی را متوجه دولت و نهادهای دولتی وابسته به آن می داند و به نظریه نهادی^۷ معروف است که بر اساس آن برای تأمین رفاه اجتماعی دولت موظف است رأساً اقدام به برنامه ریزی، سیاست گذاری و اجرای برنامه های مختلف خدمات اجتماعی می کند که در این راستا از موسسات و سازمانهای مختلف رفاهی و اجتماعی مقل تعاونیها برای رسیدن به این هدف کمک می گیرد (زاهدی اصل، ۱۳۸۱: ۲۶).

اصطلاح رفاه اجتماعی در اقتصاد همانطور که «برگسن»^۸ تعریف کرده است رفاه اجتماعی رابطه ای است که به هر تخصیص منابع در اقتصاد یک شماره می دهد که هر چه این شماره بزرگتر باشد مقدار مطلوبیت اجتماعاً لازم این مطلوبیتی که اجتماع از آن تخصیص منابع نفع خاص می برد بیشتر است (توانایان فرد، ۱۳۸۵: ۶۲۸).

با توجه به تعاریف مطرح شده رفاه اجتماعی عبارتند از:

* مجموعه متشکل از خدمات، مؤسسات و نهادها برای تأمین زندگی مطلوب و برخورداری از موهبت های طبیعی و منابع اجتماعی.

* نظامی از خدمات، مؤسسات و نهادها برای تأمین زندگی بهتر و روابط مناسب تر برای شکوفایی استعدادها و قابلیت ها و ظرفیت ها.

* مجموعه فعالیت های سازمان یافته

و یا اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی دارای وضعیت متفاوت از بقیه جامعه هستند که باید مورد توجه ویژه برنامه ریزان و کارگزاران رفاه اجتماعی قرار گیرند.

سازمان ملل متحد واژه رفاه اجتماعی را اینگونه تعریف نموده است: رفاه اجتماعی دامنه وسیعی از فعالیتها و برنامه هایی را تحت نظارت و با کمک دولت برای بهزیستی افراد جامعه انجام می شود را در بر می گیرد.

در کتاب فرهنگ و اصطلاحات کار و قوانین اجتماعی آمده است: رفاه در معنای وسیع کلمه به آسایش فکری و جسمی اطلاق می شود و به معنای اخص به کوششهایی گفته می شود که جهت پیشرفت وضع عمومی، خوشبختی و آسایش مادی و معنوی جامعه بکار می رود (فیض زاده و مدنی ۱۳۷۶: ۲۱۳).

در کتاب فرهنگ علوم اجتماعی ذیل عنوان رفاه اجتماعی آمده است که اصطلاح رفاه در گسترده ترین مفهوم به معنای بهزیستی است و به مفهوم محدود تر اشاره دارد و به راحتی و بهبود وضع مردم و یا بهتر و بیشتر از درآمدهای پولی که کسب می کنند. زیرا وضع مردم از خط مشی های حکومت مرکزی یا محلی، بنگاه های خصوصی یا نهادهای داوطلبانه تأثیر می پذیرد (گولد و کولب، ۱۳۸۴: ۴۴).

نظریه های اجتماعی مربوط به رفاه اجتماعی:

برخی از پیروان مکاتب مادی از یک طرف بر این عقیده دارند که رفاه اجتماعی امری فراتر از تلاش برای اصلاح وضعیت نامناسب سرمایه داری است و از طرف دیگر بر این باورند که رفاه اجتماعی یک امر سرمایه گرایانه است نه سوسیالیستی و عده ای دیگر نیز عقیده دارند که رفاه اجتماعی بر پایه یک سری اصول سیاست موازنه اقتصادی جدید است که در نهایت مصالح و موافقت اجتماعی و یا توازی بین جامعه گرایان و سرمایه داران است (میجلی، ۱۳۷۸: ۱۲۷).

در رابطه با رفاه اجتماعی و چگونگی تأمین آن برای اعضاء و قشر های جامعه، دو نوع دیدگاه کلی وجود دارد که معمولاً از

تعمیم می دهد.

چتر ایمنی رفاه اجتماعی که محور اصلی آن کاهش فقر و هدفمند کردن یارانه هاست، به عنوان گامی اساسی برای برچیدن دامنه این معضل عمده اجتماعی می باشد و به این ترتیب به عنوان موضوع محوری فقرزدایی برای ایجاد سنگ زیربنای چتر ایمنی رفاه اجتماعی است. فقر پدیده ای است چند وجهی که در واقع باید آن را برآیند کارکرد نظام اقتصادی و اجتماعی جامعه دانست؛ از این رو، مبارزه با فقر یکی از وظایف تفکیک ناپذیر و یکی از مأموریت‌ها و مسئولیت‌های اصلی حاکمیت است. شاید بتوان گفت که حمایت از خانواده به شیوه ای که از تأمین نیازهای اولیه خود ناتوان نباشد، مهمترین و کارسازترین تدبیر است. به گفته صاحب‌نظران، خانواده که در واقع نخستین و مهمترین نهاد اجتماع است، در شکل‌گیری شخصیت و نظام فکری انسانها نقش اساسی دارد؛ از این رو، برای پیشگیری از فقر فرهنگی و اجتماعی و فقرزدایی در این زمینه‌ها، توجه به پایداری و ثبات خانواده ضرورتی اساسی است که اجرای برنامه‌های ارشادی، تبلیغی، حمایتی، پرورشی و آموزشی را در مجموعه سیستم آموزش و پرورش کشور می‌طلبد. برای مقابله با فقر و ابعاد فرهنگی و اجتماعی آن، در ایجاد انگیزه و استقامت در مردم و بهره‌گیری از انرژی آنان، همراه با توسعه دانش و مهارت، باید تفکر و کوشش برنامه ریزانه از سوی متخصصان و کارشناسان امور اقتصادی - اجتماعی صورت گیرد و این نکته همواره مورد نظر آنها باشد که تعاونیها می‌توانند به عنوان بازویی محکم در راه کاهش فقرزدایی باشند لذا بهره‌گیری از سیاست‌های اتکاء به خود، با کاربرد تدابیر و خلاقیت‌های درونی، در جهت برنامه ریزی‌های فرهنگی و اجتماعی مبتنی بر ارزشها و باورهای عقیدتی و ملی، برای فقرزدایی فرهنگی و اجتماعی باید مورد توجه بیشتری قرار گیرد. در تبیین رهنمودهایی که اندیشمندان و پژوهشگران برای فقرزدایی ارائه داده‌اند، همچنین می‌توان به این نکات کلی اشاره کرد:

- تحول و دگرگونی انسانها از لحاظ

تفکری مبتنی بر کوشش برای بهره‌گیری از امکانات، رفع موانع و ایجاد باور و اراده برای توانمند شدن، حرکتی اساسی در مقابله با فقر فرهنگی و اجتماعی است.

- اعتبار بخشیدن به اشتغال و درآمدزایی از طریق تعاونیها در مقابل فرصت‌جویی‌های اقتصادی که فی‌نفسه در تولید ملی نقش ندارد، سبب غنای فرهنگی و اجتماعی است که عزت نفس و حرمت کار را بالا می‌برد و سبب ارزشمندی فضائل انسانی می‌شود.

- شناخت اهمیت پژوهش در ابعاد گوناگون فقر و فراخوان همگان به راه‌نهادی کردن پژوهش، به ویژه در زمینه فقرزدایی. رسانه‌ها و فقرزدایی فقر و نابرابری به باور کارشناسان و صاحب‌نظران، یک واقعیت پیچیده و چندجانبه اجتماعی است؛ بنابراین در این زمینه می‌توان به نقش و رسالت شرکت‌های تعاونی در انتقال این مهم و تأثیر آن بر فقرزدایی فرهنگی و اجتماعی امید بسیار داشت. پرداختن به این موضوع از آنجا اهمیت دارد که بدون شناخت ابعاد گوناگون فقر و نیز پیامدها و آثار شوم و ویرانگر آن از یک طرف و شناخت چالشها و فرصتهای پیش روی تعاونیها، راههای حمایت از محرومان و مستضعفان جامعه ناشناخته خواهد ماند. بنابراین باید مسأله فقرزدایی و مبارزه با جنبه‌های اقتصادی و فرهنگی فقر، به عنوان سنگ زیربنای کارها و برنامه‌ها، مورد توجه و تأکید قرار گیرد. فقر و رفاه زمینه‌های بررسی جنبه‌های گوناگون فقر و فقرزدایی و همچنین شناخت آثار و عوامل پدیدآورنده فقر، بسیار گسترده و متنوع است. به این سبب رفاه اجتماعی معمولاً مبین شرایطی است که در آن همه افراد جامعه از آنچه تأمین‌کننده نیازهای مادی و معنوی آنهاست، برخوردار باشند؛ اما چون نیازهای هر جامعه با نیازهای جوامع دیگر تفاوت دارد و نیز با توجه به نامحدود بودن نیازها و وجود نیازهای ناپیدا و ناشناخته، می‌توان گفت که رفاه اجتماعی در واقع یک مفهوم نسبی است. افزون بر این، تفاوت سطوح رفاه، با توجه به اینکه نیازهای معنوی خود با بینش‌ها و باورهای انسانها و جهان بینی آنها ارتباط دارد،

در جوامع گوناگون یک واقعیت شناخته شده است. رفاه اجتماعی از دیدگاه جامعه‌شناسی اگر هرگونه کار و فعالیتی را که زمینه‌ساز رفاه و آسایش جامعه و گسترش دهنده آن است رفاه اجتماعی بدانیم، این مفهوم تا آن حد گسترده و فراگیر می‌شود که بهره‌گیری درست و منطقی از آن به راستی ناممکن خواهد شد. از دیدگاه جامعه‌شناسی برای آن که بتوانیم فعالیت‌هایی را که در چارچوب رفاه اجتماعی صورت می‌پذیرد، مشخص کنیم، بسیار به جاست که رفاه اجتماعی را به عنوان یک نهاد یا مؤسسه اجتماعی در نظر بگیریم. از دیدگاه جامعه‌شناسی، نهاد اجتماعی مجموعه عادات، آداب و رسوم، روشها، روابط و قراردادهایی است که برای دستیابی به وظایف خاص، در اجتماع به کار می‌رود. یا نهاد اجتماعی عبارت است از مجموعه ای از ارزشها، هنجارها، پایگاهها، نقشها و گروههایی است که حول یک محور نیاز اجتماعی و اساسی به وجود می‌آید (نیازی، ۱۳۸۴: ۱۱۱). در بیشتر فرهنگها، نهادهای اجتماعی مهم عبارتند از خانواده، اقتصاد، تعلیم و تربیت، سیاست و مذهب که در تشریح موضوع، به عنوان نمونه می‌توان گفت: نقش خانواده به وجود آوردن فرزندان، تعلیم رفتارهای قابل قبول به آنان و همچنین ایجاد پناهگاه عاطفی و جسمی برای اعضای آن است یا اینکه نهاد اقتصاد نقش بر خورد با نیازهای افراد را از نظر تأمین کالا و خدمات بر عهده دارد و نیز نهاد تعلیم و تربیت شناسایی میراث‌های فرهنگی و ارزشهای تمدن را عهده دار است و سرانجام باید گفت: هدف نهایی همه این نهادها تأمین و گسترش رفاه اجتماعی است. به گفته صاحب‌نظران، هنگامی که نیازهای فرد از طریق نهادهای معمولی اجتماع رفع نشود، باید امکانات دیگری برای او فراهم آید و این امر به وسیله نهاد رفاه اجتماعی میسر می‌شود. اگر یک کودک خانواده نداشته باشد، تمام نیازهای او برآورده نمی‌شود، مگر اینکه امکان دیگری برای او فراهم آید؛ مثلاً شبیه خانواده یا خانواده قراردادی و یا نگهداری در مؤسسه شبانه‌روزی، از جمله تدبیرها و

- ۴- پیران، پرویز (۱۳۸۴)، نگاهی به مفهوم رفاه اجتماعی، فصلنامه حقوق تأمین اجتماعی، شماره ۱، ص ۲۶-۵
- ۵- توانایان فرد، حسن (۱۳۸۵)، فرهنگ تشریحی اقتصاد، تهران، نشر شایک.
- ۶- زاهدی اصل، محمد (۱۳۸۰)، مبانی رفاه اجتماعی، تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی تهران.
- ۷- طالب، مهدی (۱۳۶۸) تأمین اجتماعی، آستان قدس رضوی.
- ۸- فیتزپتریک، تونی (۱۳۸۱)، نظریه رفاه، ترجمه هرمز همایون پور، تهران، انتشارات گام نو.
- ۹- فیض زاده علی و مدنی، سعید (۱۳۷۹)، تأمین اجتماعی و رفاه اجتماعی: شاخص‌شناسی برای تبیین و سنجش، فصلنامه، تأمین اجتماعی، شماره ۷، ص ۲۰۹-۲۲۴.
- ۱۰- گولد، جولوس و کولب و بلیام ل (۱۳۸۴)، فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه محمد جواد زاهدی مازندرانی، تهران، انتشارات مازیار
- ۱۱- مجموعه مقالات سمینار جامعه‌شناسی و توسعه (۱۳۷۳) - جلد دوم، ص ۱.
- ۱۲- نیازی، محسن (۱۳۸۴)، مبانی جامعه‌شناسی، تهران، نشر اندیشه نوین
- ۱۳- نیازی، محسن و کارکنان نصرآبادی، محمد (۱۳۸۴)، نقش تعاونیها در توسعه پایدار، ماهنامه تعاون، شماره ۱۷۴.
- ۱۴- یلجی، جیمز (۱۳۷۸)، رفاه اجتماعی در جهان، ترجمه محمد تقی جغتایی و فریده همتی، تهران، دانشگاه علم و بهزیستی.

پانویس ها

- ۱ - cooperation
- ۲-Cooperation system
- ۳-Social Welfare
- ۴ -Social security
- ۵ -Social Insurance
- ۶ -Social service
- ۷ -Resiclual Theory
- ۸-Institutanal Theory
- ۹-A.Bergson

از جامعه یکی از مهمترین اهداف تعاونی‌ها است، تعاونی‌ها می‌بایست عرضه‌کننده ارزش‌هایی باشند که زایل‌کننده استثمار و بهره‌کشی در هر سطح و از کل مردم بوده، و زندگی بهتر اجتماعی و اقتصادی خاصه برای فقرا را میسر سازند.

- یکی دیگر از اهداف بزرگ تعاونیها ایجاد شرایط ورود زنان در عرصه‌های اجتماعی و اقتصادی همگام با مردان جامعه می‌باشد، برابری جنسی بعنوان یک اولویت جهانی برای نهضت تعاونی تأکید می‌نماید.

- در خصوص بحث عضویت و تعامل متقابل شرکتهای تعاونی با مردم و شهروندان، تعاونیها باید شرایطی را ایجاد کنند تا مردم داوطلبانه و آزادانه به عضویت در تعاونیها درآمده و با سرمایه‌گذاری و پس‌انداز در صندوق‌های تعاونی هم به تأمین نیازها و رفاه اجتماعی خود و هم به رفاه اجتماعی سایر اقشار جامعه کمک کنند

- تدوین برنامه‌های کلان و عملی، برای هدفمند کردن یارانها و کاهش فقر، از مهمترین وظایف شرکتهای تعاونی است. لذا باید برنامه‌ریزی‌های مقدماتی مبارزه با فقر و گسترش پوشش حمایت‌های اجتماعی به تمام احاد جامعه در تعاونیها، برپایه بررسی تجارب کشورهای موفق در این زمینه و نیز بررسی مطالعات انجام شده در کشور صورت گیرد. برای تدوین برنامه‌های عملیاتی، سه سطح از فقر، یعنی فقر شدید غذایی، فقر مطلق و فقر نسبی را براساس معیارها و شاخص‌هایی چون سطح دسترسی به نیازهای اولیه و تکمیلی تغذیه‌ای، بهداشتی، آموزشی و اشتغال تعریف کرده است.

منابع

- ۱- آراسته خو، محمد (۱۳۸۳)، آدمین و رفاه اجتماعی، تهران، انتشارات پیام نور.
- ۲- انصاری، حمید (۱۳۷۸)، مبانی تعاون، تهران، نشر دانشگاه پیام نور
- ۳- بیرو، آلن (۱۳۷۳)، فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه باقر ساروخانی، تهران، انتشارات کیهان

ترتیبی است که نهاد رفاه اجتماعی می‌تواند زمینه‌ساز آنها باشد و آنها را پدید آورد.

رفاه اجتماعی سیستم و نظامی از خدمات یا مؤسسه‌ها و یا نهادهای اجتماعی است که برای خدمت و کمک به افراد به وجود آمده است تا سلامت، زندگی بهتر و موجبات روابط مناسب تری را برای پیشرفت استعدادها، قابلیت‌ها، ظرفیت‌ها و توانمندی انسانها، به منظور توسعه رفاه آنها فراهم سازد. با توجه به این باید در نظر داشت که مفهوم رفاه اجتماعی در کشورهای مختلف یکسان نیست و در هر کشور، با توجه به اوضاع و احوال و شرایط اجتماعی و اقتصادی آن کشور، رفاه اجتماعی تعبیر و تفسیر می‌شود. برای پیشگیری از فقر فرهنگی و اجتماعی و نیز فقرزایی در این زمینه‌ها، توجه به پایداری و ثبات خانواده ضرورتی اساسی است. فقر یک واقعیت پیچیده و چندجانبه اجتماعی است؛ از این رو، باید از توجه مجرد به مسأله فقر پرهیز کرد و این پدیده را از جنبه‌های گوناگون اقتصادی، فرهنگی و سیاسی و همچنین همزمان در سطوح ملی و بین‌المللی مورد مطالعه قرار داد. برای مشخص کردن فعالیت‌هایی که در چارچوب رفاه اجتماعی صورت می‌گیرد، باید رفاه اجتماعی را به عنوان یک نهاد یا مؤسسه اجتماعی در نظر گرفت و از این طریق بتوان شرکتهای تعاونی را به عنوان یکی از مهمترین مؤسساتی در نظر گرفت که می‌تواند با کاهش فقر و ایجاد زمینه‌های مشارکت اجتماعی مردم رفاه اجتماعی را در حد نسبی فراهم نماید. با توجه به این مطالب شرکتهای تعاونی ابزاری مهم در مشارکت دادن شهروندان در امور می‌باشند به طوری که می‌توانند زمینه‌های اشتغال و درآمدزایی و نیز مستقل شدن از دولت را در امر توسعه ایجاد کنند.

نتیجه گیری

بر اساس مطالب مطرح شده در راستای کاهش فقر در جامعه از طریق تعاونیها می‌توان به موارد زیر به عنوان راهکار اشاره کرد:

- نقش تعاون در زدودن فقر و تنگدستی